

як інші бояться, що інституціоналізація передбачає співпрацю. Питання в тому, чи критична географія все ще зберігає свою прихильність політичним змінам [11]

Нарешті, оскільки критична географія практикується у всьому світі, краще слід визнати розуміння критичних географів за межами англомовного світу [5]. У зв'язку з цим, Мізуока та ін. (2005) запропонував огляд критичної географічної практики Японії з 1920-х років [15]. Крім того, критична географія повинна також посилювати зв'язок з критичними вченими в інших дисциплінах.

Отже, як ми можемо переконатися, географія соціального неблагополуччя в Україні не набула масової популярності в основному через політичні погляди на науку в СРСР, в складі якого і перебувала Україна в період зародження і найінтенсивнішого розвитку науки, саме тому провідні позиції в науковій думці радикальної географії займають, в основному, країни Західної Європи та США, а в Україні вона лише набуває масового поширення.

Щодо самої науки, то вчені виділяють певні позитивні риси в розвитку її ідей, проте без критики в бік критичної географії теж не обходиться.

Джерела інформації:

1. Тютюник Ю. «Радикальная география»: к критике концепции устойчивого развития // *Альтернативы*. – 1998. – № 3. – С. 145-156. ISBN 5-86384-86X
2. Agger, Ben (1988). *Critical Social Theories: An Introduction*. Avalon Publishing. ISBN 9780813321745.
3. Barnes, Trevor J. (2002). "Critical notes on economic geography from a managing radical. Or radical notes on economic geography from a critical age". *ACME: An International Journal for Critical Geographies*. **1** (1): 8–14. ISSN 1492-9732.
4. Best, U. (2009). Kitchin, Rob; Thrift, Nigel, eds. *International Encyclopedia of Human Geography*. Oxford: Elsevier. pp. 345–357. ISBN 9780080449104.
5. Bialasiewicz, Luiza (2003). "The Many Wor(l)ds of Difference and Dissent". *Antipode*. **35** (1): 14–23. doi:10.1111/1467-8330.00299. ISSN 1467-8330.
6. Blomley, Nicholas (2006). "Uncritical critical geography?". *Progress in Human Geography*. **30** (1): 87–94. doi:10.1191/0309132506ph593pr.
7. Byles, Jeff (2001-07-31). "Maps and Chaps". *Village Voice*. Retrieved 2017-04-04.
8. Castree, Noel (2000). "Professionalisation, Activism, and the University: Whither 'Critical Geography'?". *Environment and Planning A*. **32** (6): 955–970. doi:10.1068/a3263.
9. Fay, Brian (1987). *Critical social science: liberation and its limits*. Cornell University Press. ISBN 9780801494581.
10. Fuller, Duncan; Kitchin, Rob (2004). *Radical Theory/critical Praxis: Making a Difference Beyond the Academy?*. Praxis (e) Press. ISBN 9780973456103.
11. Gregory, Derek; Johnston, Ron; Pratt, Geraldine; Watts, Michael; Whatmore, Sarah (2011). *The Dictionary of Human Geography*. John Wiley & Sons. ISBN 9781444359954.
12. Harvey, David (2000). *Spaces of Hope*. University of California Press. ISBN 9780520225787.
13. Hubbard, Phil; Bartley, Brendan; Fuller, Duncan; Kitchin, Rob (2002). *Thinking Geographically: Space, Theory and Contemporary Human Geography*. A&C Black. ISBN 9780567259882.
14. Lukes, Steven. «Epilogue: The Grand Dichotomy of the Twentieth Century»: concluding chapter to T. Balland R. Bellamy (eds.), *The Cambridge History of Twentieth-Century Political Thought*.
15. Mizuoka, Fujio; Mizuuchi, Toshio; Hisatake, Tetsuya; Tsutsumi, Kenji; Fujita, Tetsushi (2005). "The Critical Heritage of Japanese Geography: Its Tortured Trajectory for Eight Decades". *Environment and Planning D: Society and Space*. **23** (3): 453–473. doi:10.1068/d2204r.
16. Peet, Richard (2000). "Celebrating Thirty Years of Radical Geography". *Environment and Planning A*. **32**(6): 951–953. doi:10.1068/a32202.

Студенка Ю., студентка 31 групи.

наук. керівник – Потокій М.В., к. г. н., доцент

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ ІЗ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ В КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Метою статті є відображення можливостей та реальних обсягів експорту та імпорту Тернопільської області з країнами – членами Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу. Країни – члени Європейського Союзу – є значними зовнішньоекономічними партнерами Тернопільської області. Щорічні темпи приросту експорту товарів від 2000 по 2016 роки склали загалом від 1,7% (2000-2001 роки) до 31,9% (2013-2016 роки), що пояснюється кон'юнктурою ринку та експортними можливостями підприємств Тернопільської області. Із усього обсягу

вивезених за межі України товарів, що вироблені на підприємствах Тернопільської області, на країни Європейського Союзу припадає від 27% (2000 рік) до 70% (2014 рік). За останні два-три роки цей показник має тенденцію до зменшення (у 2015 р. – 67,4%, у 2016 р. – 59,3%).

Таблиця 1

Обсяги експорту до країн Євросоюзу* , млн. дол. США

Показник	Роки											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Увесь експорт	40,0	51,3	77,2	93,1	101,5	96,5	165,7	150,0	260,8	263,0	217,6	253,1
Експорт товарів	35,9	81,6	70,7	85,1	97,0	96,5	158,4	140,2	250,3	251,5	207,7	206,4
Експорт послуг	4,1	6,5	6,5	8,0	4,5	6,6	7,3	9,8	51,2	46,4	35,6	72,3

*) За даними Головного управління статистики у Тернопільській області [3; 4]

Підприємства області після Революції Гідності практично втратили російські ринки і переорієнтовуються головним чином на ринки країн Західної Європи, США, Китаю, країн Близького і Середнього Сходу, Північної Африки [9; 16].

Загалом кількість підприємств, установ і закладів Тернопільської області, що здійснюють зовнішньоторговельні операції з країнами ЄС, з року в рік зростає (таблиця 2).

Таблиця 2

Кількість підприємств Тернопільської області, які здійснювали зовнішньоекономічні операції (експорт та імпорт)

Вид діяльності	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Експорт	149	166	145	144	162	177	179
Імпорт	249	258	288	295	258	264	306

*) За даними Головного управління статистики у Тернопільській області [3; 4; 6]

Основним торговим партнером була Польща. У 2016 році до цієї країни експортовано товарів на суму 160,3 млн. дол. США (54,5% від усього експорту товарів; у 2014 р. – 178,84 млн. доларів США чи 49,8%). Значно меншим є експорт товарів до Німеччини (6,3 млн. дол. і 2,1%), Іспанію і Румунію (по 4,6-4,7 і 1,6%), Литву і Францію (по 4,2 і 1,5%), Естонію і Португалію (по 2,7 і 0,9%), Італію (1,9 і 0,7%), незначний – до Бельгії (1,5 і 0,5%), Словаччини (1,4 і 0,5%), Чехії (1,2 і 0,4%), Латвії (0,9 і 0,3%), дуже малий – Австрію (0,7 млн. дол. США), Угорщину (0,5 млн. дол. США), Фінляндію і Швецію (по 0,2 млн. дол. США).

Серед найбільших партнерів – країн ЄС – експорт товарів збільшився до Франції (в 5,5 разів), Бельгії (в 3,9 разів), Італії (на 14,8%), Польщі (на 1,6%), а також Латвії, Великої Британії, Болгарії, Швеції, Естонії, Румунії, Іспанії, Словаччини.

Основними товарами, які підприємства Тернопільської області постачають в країни Європейського Союзу, є продовольчі товари, зокрема: масло вершкове, сир, технічний казеїн, сухе молоко, м'ясо і субпродукти I категорії, ковбасні вироби, цукор, плодоовочеві та м'ясні консерви, кондитерські вироби, мінеральна вода, харчові концентрати, лікєро-горілчані вироби, харчовий спирт, макаронні вироби, а також зерно, ріпак, картопля, овочі; борошно, різні крупи.

Серед непродовольчих товарів експортується посуд, світильники, тканини, взуття, системи радіозв'язку, дециметрові антени та антени супутникового зв'язку, деревина і вироби з неї (меблі, шпон, паркет, пиломатеріали, маса з деревини і вироби з неї), штучна шкіра, продукція хімічної промисловості (товари побутової хімії, миючі засоби, шампуні, полімери, пластмасові вироби), мінеральні продукти, вироби з каменю, гіпсу, цементу [1; 6; 7].

Серед країн ЄС, куди відправлялася промислова продукція підприємств Тернопільської області з давальницької сировини, слід відмітити Польщу (133,807 млн. доларів), Естонію (2,644 млн. дол.), Бельгію (0,613 млн. дол.), Францію (0,388 млн. дол.), Румунію (0,184 млн. дол.), Чехію (0,155 млн. дол.), Німеччину (0,103 млн. дол.), Нідерланди (0,024 млн. дол.). У 2014 р. такими країнами були Польща (169,488

млн. дол.), Естонія (3,077 млн. дол.), Бельгія (0,951 млн. дол.), Франція (0,637 млн. дол.) [4].

Найважливішим зовнішньоекономічним партнером України є Польща (160,354 млн. дол.). Найбільше вивозиться продукції машинобудування (82,9% всього експорту до цієї країни), жирів (6,0%), білкових речовин (3,2%), деревини і виробів з неї та меблів (по 1,4%), залишки і відходи харчової промисловості (0,5%). У Польщу експортуються вироби з чорних металів, плоди та горіхи, зернові культури, одяг та додаткові речі до одягу, рослинні матеріали, головні убори [6].

Значні обсяги експорту припадають на Німеччину. У 2014 р. обсяг експорту в цю країну складав 4,9 млн. дол., у 2016 р. – 6,3 млн. дол. Пріоритетними у вивозі до цієї країни були білкові речовини (37,3%), продукти переробки овочів (26,3%), зернові культури (10,2%), іграшки (7,3%), деревина і вироби з неї (6,3%), продукція машинобудування (6,1%).

До Румунії поставляється продуктів на суму 4,697 млн. доларів, у тому числі деревина і вироби з неї (59,7%), а також меблі (12,8%), вироби з чорних металів (9,3%), пластмаси та полімерні речовини (8,4%), одяг та текстильні матеріали (4,3%) [4].

До Литви підприємства Тернопільської області у 2016 р. поставили продукції на суму 4,152 млн. дол., із яких на залишки і відходи харчової промисловості припадає 63%, жири та олії рослинного або тваринного походження – 21%, деревину і вироби з неї – 15%, папір і картон – 8%, сіль, сірку – 7%, котли і машини – 6% [6].

До Словаччини вивозиться продукції на 1,441 млн. дол., у тому числі продукти переробки овочів і плодів (57%), електричні машини (21%), деревина і вироби з неї (18%). У 2014 р. до цієї країни вивозилося продукції на 1,9 мільйонів доларів.

До Угорщини поставляється продукція на суму 531 тис. дол., із яких на деревину та вироби з неї припадає 79%. Значно менше вивозиться меблів (18%), виробів із алюмінію (2%), електричних машин. У 2014 р. обсяг експорту до Угорщини становив 878 тисяч доларів [4].

До Латвії у 2014 р. область постачала продукції на суму 958 тисяч доларів, а у 2016 р. – на 911 тис. дол. Вивозяться білкові речовини (69%), готові вироби із зерна (16%), деревина і вироби з неї (6%), папір і картон (5%), меблі (2%), добрива (1%).

У 2014 р. до Естонії вивозилася продукції на суму 3,2 мільйони доларів, головним чином одяг, текстильні матеріали. У 2016 р. обсяг експорту скоротився до 2,7 мільйона доларів. На одяг і текстиль припадає 95% обсягу експорту, деревину і вироби з неї – 2%.

До Чехії у 2014 р. експортувалася продукція на суму 797 тисяч доларів, у 2016 р. обсяг експорту зріс до 1,238 мільйона доларів. Головними експортними товарами є оптичні та фотографічні прилади (30%), натуральне й штучне хутро (25%), насіння та плоди олійних культур (14%), меблі (9%), деревина і вироби з неї (4%).

Експорт до Великої Британії у порівнянні із 2014 р. зменшився на 8 тисяч доларів і становить 32,9 тисяч доларів. Вивозяться меблі (86%), вироби з недорогоцінних металів (9%) та іграшки (5%).

У 2014 р. до Італії вивозилася продукція суму 5,96 мільйонів доларів, у 2016 р. обсяг експорту до Італії скоротився до 1,914 мільйона доларів. Вивозяться зернові культури (75%), шкури тварин (11%), деревина і вироби з неї (9%), скло і вироби з нього (4%) [6].

До Франції у 2014 р. вивозилося продукції на суму 4,4 мільйони доларів. Основна частка експорту припадала на насіння і плоди олійних культур (85,3%), текстильні вироби (14,4%) і меблі. У 2016 р. обсяг експорту товарів скоротився до 4,172 мільйони доларів. Вивозиться насіння і плоди олійних культур (75%), одяг і текстиль (9%), деревина і вироби з неї (7%), білкові речовини (6%), меблі (2%).

Значними зовнішньоторговими партнерами є Нідерланди й Бельгія. До 2014 р. обсяги експорту в Нідерланди невпинно збільшувалися і досягли майже 14 мільйонів доларів. У 2016 р. обсяг експорту скоротився майже вдвоє – до 7,338 мільйона доларів. Вивозяться деревина і вироби з неї (32%), іграшки (17%), насіння і

плоди олійних культур (15%), меблі (13%), продукти переробки овочів і білкові речовини (по 8%), зернові культури (6%).

Обсяги експорту до Бельгії у 2014 р. сягали 12 мільйонів доларів. Переважали поставки насіння і плоди олійних культур (73,4%), зернові культури (13,0%), текстиль (7,9%), натуральне й штучне хутро (5,2%). У 2016 р. обсяг експорту товарів скоротився до 1,531 мільйонів доларів. Вивозяться насіння і плоди олійних культур, одяг та додаткові речі до одягу й текстиль, меблі, деревина і вироби з неї.

У 2014 р. експорт товарів до Іспанії сягав 14,849 мільйонів доларів і стосувався головним чином зернових культур (94%). У 2016 р. експорт товарів становив всього 4,634 мільйони доларів. Зернові культури посідають у ньому 70%, і вироби з деревина – 13%, меблі – 7%, електромашини – 7%.

Обсяг експорту товарів до Португалії у 2014 р. становив 2,390 млн. дол., арів, у 2016 р. – 2,652 млн. дол. Сюди вивозять насіння і плоди олійних рослин (64%), хутро (20%), зернові культури (10%), меблі (3%).

Згідно з новою Програмою співпраці України та країн ЄС, обсяги експорту товарів із Тернопільської області будуть зростати, особливо із сусідами першого порядку (Польщею, Словаччиною, Румунією), а також Німеччиною [4; 5; 6].

Джерела інформації:

1. Заставецька, О. Комплексний економічний і соціальний розвиток території: теоретичні і методичні основи дослідження / О. Заставецька – Тернопіль, 1997. – 233 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність на Тернопільщині / Тернопільський Енциклопедичний Словник / Передмова Геннадія Яворського. – Тернопіль: ВАТ ТВПК «Збруч», 2004. – Т. 1. А – Й. – 696 с. (стор. 655).
3. Зовнішньоекономічна діяльність Тернопільщини в 2014 році. Статистичний збірник / За редакцією Н. С. Дідуник; відповідальна за випуск Г. Ф. Романик. – Тернопіль, Головне управління статистики у Тернопільській області, 2015. – 121 с.
4. Статистичний збірник «Зовнішньоекономічна діяльність Тернопільщини в 2016 році / За редакцією Н. С. Дідуник; Відповідальні за випуск Н. В. Куніц і Г. Ф. Романик. – Тернопіль, Головне управління статистики у Тернопільській області, 2017. – 135 с.
5. Статистичний щорічник Тернопільської області. 2014 рік. – Тернопіль, Головне управління статистики у Тернопільській області, 2015. – 442 с.
6. Статистичний щорічник Тернопільської області. 2016 рік / За редакцією А. А. Чорного; Відповідальні за випуск Т. М. Гришук, Н. С. Дідуник. – Тернопіль, Головне управління статистики у Тернопільській області, 2017. – 428 с.
7. Тернопіль і Тернопільщина. – Тернопіль, «Галс», 2001. – 54 с.

Тимків І. магістрантка II курсу

Науковий керівник - Варакута О. М., к.п.н., доц.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BYOD В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Використання технології BYOD в навчально-виховному процесі у вищій школі

Інтернет - це всього лише інструмент. Все залежить від того, хто і в яких цілях його використовує. Януш Вишневецький

У статті розкрито зміст технології "BYOD – принесіть свої власні пристрої", обґрунтовано доцільність її використання у навчально-виховному процесі з географії у вищій школі.

Ключові слова: мобільний пристрій, мобільне навчання, технологія BYOD, вища школа, інформаційні технології навчання

Актуальність визначеної теми статті зумовлена тим, що сучасна вища українська школа не в повній мірі формує компетенції самоосвіти та саморозвитку, що ускладнює процеси входження випускників в соціальне середовище та у життя загалом.

Сьогодні основним пріоритетом розвитку країни та її стратегії є покращення якості освіти і, насамперед, ефективне впровадження в освітній процес інформаційних та комунікаційних технологій.

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій відкриває перспективи використання користувачами принципово нових засобів, зокрема мобільного навчання.